

Получи
условна

НА 3 СТР.

ОСЪДИХА МЕТЪЗ ЗА ИЗМАМАТА С ДЖИША

Любовникът ѝ отнесе три години затвор

НОВИНИТЕ БЕЗ КОМПРОМИСИ

ТЕЛЕГРАФ

ВТОРНИК, 17 СЕПТЕМВРИ 2019 Г.

1 ЛЕВ

ДНЕС

★
АСТРО

Телеграф

ВАШИТЕ
СТРАНИЦИ
ЗА АСТРОЛОГИЯ,
НУМЕРОЛОГИЯ,
МИСТИКА
И МИСТЕРИИ

Американският етнограф Мартин Кейниг:

НЕЙКА КРЪСТЕВА

- Г-н Кейниг, кога за първи път усетихте магията на фолклорните танци и музика и как те се превърнаха във ваша професия?

- Беше много интересно. Ако мисията на университета е да ви срещне със страстта ви в живота, то моят изпълни своята. Отидох на първите си фолклорни танци в последната година от гимназията. В колежа се включих в танцов клуб просто за отидох, но преди да завърша, вече танцувах всяка вечер. Намирах изживяването за много зареждащо, а балканските танци бяха най-вълнуващи наред със скандинавските. Започнах като гимназиален учител по история, а по-късно започнах да преподавам танци. От моя гледна точка обаче това си беше все преподаване на култура, защото дори в учителския ми опит по история моята сфера беше история на културата – какво прави един народ такъв, какъвто е. Преподавах в Columbia University и Sarah Lawrence College, а след това и в танцови работилници из целите Щати. След това бях поканен да работя за културния институт „Смитсониян“. През цялото това време не преставах да преподавам танци, тъй като обичах да танцувам. Създадох собствена организация с нестопанска цел за проучване, документиране, представяне и публикуване на материали за различни етнически общности в Америка. Така че проучванията, които направих в България, са от същото естество като работата ми в Америка. И продължавам да правя това и до днес.

- А кой вятър ви доведе на Балканите и по-конкретно в България?

- Между 1961 г. и 1965 г. работих в едно уникално гимназиално училище в Ню Йорк, което приемаше ученици от всякакви общности в града. В една от групите имаше деца на служители в търговската мисия на България. Имах клуб по фолклорни танци в това училище и аз поканих българските деца (все момчета), посещаващи моите часове по история, да дойдат в клуба. Едни ден едно от момчетата в класа ми каза: „Защо просто не отидеш в България, за да научиш различни танци?“ А аз отвърнах: „Това е чудесна идея!“ Чичото на друго момче, когото аз познавах, ми написа препоръчително писмо. И така през 1966 г. пристигнах на първото си истинско посещение в България.

- Какви бяха първите ви впечатления от нашата страна?

- Първият ми спомен е как при прекосяването на границата съзрях мъж

БЪЛГАРИЯ ПРОМЕНИ ЖИВОТА МИ

Вярвам, че хората ще продължават да изпитват необходимост от музика, танци и споделени културни изживявания

встрани от пътя, който се грижеше за една единствена крава, докато тя пасеше. Заговорих го на развален български. Знаех малко руски, а бях понаучил и сърбо-хърватски, след като бях прекарал в този край на Балканите част от лятото. Попитах го дали мога да го снимам, а на лицето му се изписа едно озадачено изражение, сякаш не разбираше съвсем какво му говоря. Но си личеше, че му е забавно, беше страхотен. Та това беше първото ми впечатление от България и първият човек когото снимах.

- Как се роди идеята за тази изложба и какво да очакваме от нея?

- Бях зает с издаването на книга за „Смитсониян“, а Иво Хаджимишев беше куратор на българска изложба, която направих в Етнографския музей през 2006 г. Казах му: „Иво, защо да не направим още една изложба заедно?“ През 2006 г. го бях помолил да направим изложба с балкански фотографии, а той отвърна: „Не, по-добре е да направим изложба с български фотографии.“ Така и сторихме. Този път отново предложих фотоизложба на балканска тематика, на която да представим и книгата с работата ми на българска територия. Иво се съгласи и дойде в САЩ, където подбрахме от архива ми 75 снимки (които ще видите на изложбата) от седем различни държави в Югоизточна Европа – Гърция, България, Северна Македония, Сърбия, Хърватия, Румъния и

Косово. Всички те ще имат текстове с описание на изображенията и контекст. Мои колеги ми помогнаха, като написаха по нещо за регионите, за които знаят повече от мен.

- Наистина ли помните имената на всички места и хора, с които сте се срещнал у нас преди половин век?

- Чудно е, че помня хора от тогава, а не помня такива, които съм срещнал преди час. Умът ни работи по странен начин. Но да, помня някои, а други не, помня някои случки. Като цяло съвсем ясно си спомням хората, с които съм работил. Коментарите в книгата са моите спомени. За някои не съм написал и ред, макар и да помня много, от това, което се е случило. Трябва да призная, че посещенията ми в България промени живота ми и ме насочи по пътя, който следвах.

- Как си обяснявате големия интерес напоследък към фолклорните танци не само в България, но и по света?

- Това вече е минало. Когато дойдох в България, интересът към тях

беше забележителен. После цяло едно поколение не се интересуваше много. Това се случи и в Америка, където старата музика и танци бяха отхвърлени преди 10-20 години и сега се връщат отново. И не само на село, но и сред градските жители, сред образованите хора, сред хора, които нямат нищо общо с онази култура. В САЩ американците от български произход се включват във всички танцови общности, което за мен е много любопитно. Това не важи, например, за сърбите. Когато работех в България, всичко беше съвсем живо. Когато се стигне до подобна ситуация, значи то вече не съществува в естествената си среда. Може би затова в Америка има толкова много групи за народни танци, защото никой вече не практикува тези танци вътре в общността. Важното е, че се случва.

- Някои казват, че тези танци лекуват и тялото, и душата. Вие какво мислите?

- Напълно съм съгласен. Цяла наука е да се научиш да се движеш така, че мозъкът ти да е жив и здрав. Така се изправяш срещу старостта, научаваш се да мислиш по друг начин, което често не важи за възрастните хора. Затова и мнозина казват: „Танцувайте народни танци, те помагат.“ Освен това се движите в ритъм с други хора, което ви кара да се чувствате добре. Това е много радостно изживяване.

- Не е ли странно,

че колкото и да са различни националните култури, те имат много общи елементи и не разделят хората, а по-скоро ги обединяват?

- Да, това е нещо, което ме привлече от самото начало – правиш нещо заедно с други хора, без непременно да се налага да говориш с тях. Това е едно прекрасно изживяване. Едва ли има някой, който да се е почувствал зле, когато е танцувал народни танци.

- Имате ли любим български танц или песен?

- Всички ми харесват, особено добруджанските. Обичам всички танци и цялата традиционна музика, която се предава от поколение на поколение. Добруджанската обаче има експанзивност, която на мен особено ми допада. Обичам и соло кавала в тракийските овчарски песни. Той е прекрасен, особено когато го изпълнява майстор. Обичам и малките гдуларски оркестри от Северозападна България, както и традиционния тъпан от Югозападна България. Всеки от тях и уникален и привлекателен.

- Кое беше вашето голямо откритие у нас? Може би Валя Балканска и нейната песен „Излез е Делю хайдутин“?

- Не бих казал. С мой колега записахме Валя да изпълнява „Излез е Делю хайдутин“. Тя е изключителен човек и съм безкрайно щастлив, че записахме тази песен и че тя беше избрана да полети в космоса, с което аз нямам нищо общо. Тя беше избрана по заслуги, защото е прекрасна.

- Светът се променя с шеметна скорост. Застрашени ли са от изчезване музикалните традиции, или въпреки всичко новите технологии ще допринесат за тяхното съхраняване?

- Надявам се, че да. Вярвам, че хората имат нужда от традициите

Това е той:

● Роден е на 24 октомври 1938 г. в Ню Йорк

● Завършил е City University of New York през 1969 г.

● За първи път идва в България през 1966 г. с идеята да научи нещо повече за българските народни танци

● Между 1966 и 1987 г. идва в България още 6 пъти.

● Изучава музикалните и танцови традиции и ги увековечава върху 16-милиметрово кинолента

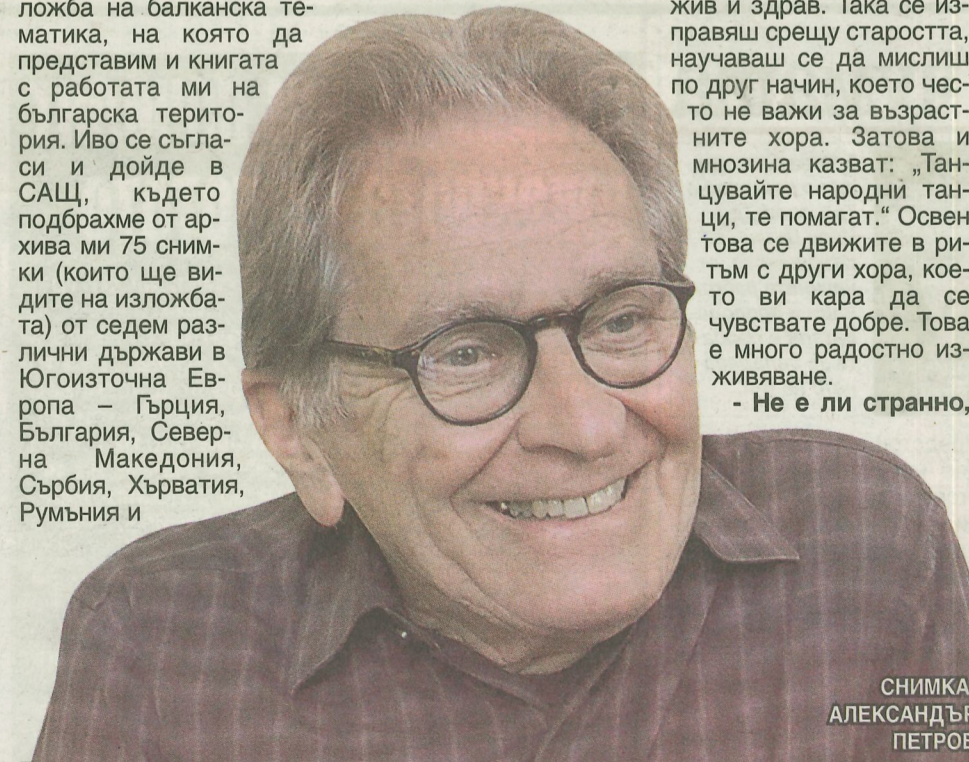
● На Роженските поляни чува за първи път 24-вогушната песен на Валя Балканска и записва нейната песен „Излез е Делю хайдутин“

● Първата му фотоизложба в Националната художествена галерия е през 2006 г.

● През 2011 г. в Солун е отпечатан двузвучният албум с неговите снимки „Гласове и образи от България“

● На 18 и 19 септември ще представи новото, разширено и допълнено издание на албума с два компакт диска с автентичен фолклор

си. Натъжавам се обаче, като видя в какво състояние са селата, не само в България, но и по целия свят – хората напускат, трудно се живее на село. Опитът ми показва, че фолклорът идва от селото, че там се раждат и поддържат традициите. Но тези места умират. Не знам какво ще се случи, но вярвам, че хората ще продължават да изпитват необходимост от музика, танци и споделени културни изживявания. Те едва ли ще бъдат същите като в миналото, но мисля, че не можем да съществуваме без тях. Вярвам, че ще намерим начин да ги съхраним.

СНИМКА: АЛЕКСАНДЪР ПЕТРОВ

„Само записах Валя Балканска, нямам заслуги за песента ѝ в космоса“